

การพัฒนาชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน
THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL PACKAGE ON SOCIAL SKILLS
FOR PRESCHOOLERS WITH AUTISM

Received: December 12, 2022

Revised: December 29, 2022

Accepted: December 30, 2022

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

Cheerapat Sirirak

อาจารย์ ดร., ศูนย์พัฒนาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Special Education Development Center, Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Bangkok 10110 Thailand

Corresponding author, E-mail: cheerapat@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อพัฒนาชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน และได้ตั้งความมุ่งหมายย่อย ไว้ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน 2) เพื่อสร้างชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ระยะเวลาที่ 1 ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 5 คน และผู้ปกครอง จำนวน 5 คน ระยะเวลาที่ 2 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ระยะเวลาที่ 3 ได้แก่ เด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน และ ผู้ปกครอง จำนวน 3 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการสอนเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น เป็นสิ่งสำคัญที่เด็กจะต้องเรียนรู้เป็นอย่างมากในโรงเรียน 2) ผู้วิจัยได้สร้างชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ประกอบด้วย 2.1) หนังสือนิทานสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ดีใจ อารมณ์เสียใจ และอารมณ์ตกใจ/กลัว 2.2) คู่มือการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนของครูและผู้ปกครอง 3) ชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน สามารถทำให้เด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนรับรู้ทางอารมณ์ ในระดับคะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป 4) ผลการประเมินชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน โดยครูผู้สอนและผู้ปกครอง พบว่า ครูผู้สอนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน นั้น สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นได้ดี และครู ผู้ปกครอง สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง

คำสำคัญ: ชุดการสอน, ทักษะทางสังคม, เด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop an instructional package on social skills for preschoolers with autism and has set the sub-purposes as follows: 1) to study current conditions and problems 2) to create an instructional package on social skills for preschoolers with autism 3) to try out and evaluate an instructional package on social skills for children with autism. The sample group used in this research were divided into 3 phases. First, there were 5 teachers and 5 parents. Second, there were 6 professionals. Third, there were 5 autistic children, 3 teachers, and 3 parents.

The results showed that: 1) Recently, teaching preschoolers with autism which related to the emotional perception of others is very important in school. 2) Researchers had created an instructional package on social cognitive skills of others. 2.1) Fairy tales were used to teach cognitive skills for example; good mood, bad mood, depressed mood and emotional shock/fear. 2.2) An instructional package guideline for preschoolers with autism and parents. 3) An instructional package on social skills for preschoolers with autism had increased 60% of cognitive skills. 4) The results of teachers and parents through an instructional package on social skills for preschoolers with autism which related to the emotional perception of others can improve their skills and it is very useful.

Keywords: Instructional Package, Social Skills, Preschoolers with Autism

บทนำ

ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมสำหรับทุกคน เนื่องจากทักษะทางสังคมนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้อื่นในสังคมนั้นๆ ยอมรับบุคคลนั้นหรือไม่ เช่น คนรอบข้างจะชอบหรือพอใจคบหาสมาคมกับบุคคลนั้นหรือไม่ นายจะจ้างงานหรือไม่ขึ้นอยู่กับทักษะของบุคคลนั้นๆ ด้วย ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องมีทักษะทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อที่จะสามารถสร้างสัมพันธภาพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กุลยา ก่อสุวรรณ, 2553, น. 326)

เด็กออทิสติกหรือเด็กที่มีภาวะออทิสซึมมีลักษณะความผิดปกติทางสมอง ซึ่งมีผลกระทบต่อพัฒนาการในหลายด้าน ได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและผู้อื่น เช่น ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว

ไม่สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ ด้านพัฒนาการในการใช้ภาษาทั้ง ภาษาพูด และภาษาท่าทาง เช่น การเดินที่มีลักษณะผิดปกติการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา มีความผิดปกติในน้ำเสียงที่ใช้การใช้ภาษาที่ผู้อื่นไม่สามารถเข้าใจได้และด้านพฤติกรรม (ปริญทร์ นิติธรรมานุสรณ์, 2562, น. 23)

เด็กออทิสติกส่วนใหญ่อายุต่ำกว่าหกขวบทางสังคมในหลายด้าน เช่น ด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่น ทำให้เด็กกลุ่มนี้มีความยากลำบากในการสร้างสัมพันธ์ทางระหว่างบุคคล ไม่รู้จักการปรับตัวเข้ากับเพื่อน ตั้งใจฟังหรือดูคนอื่นน้อย มีความบกพร่องในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ไม่รู้จักการแบ่งปันของเล่นหรือทำกิจกรรมอื่นร่วมกับบุคคลรอบข้าง สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กออทิสติกใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติมากที่สุดคือ การให้ความรู้แก่พ่อแม่ ครอบครัว และคนในสังคม รวมถึงการสอนให้เด็กออทิสติกได้รู้ถึงทักษะทางสังคม เช่น การให้ความสนใจกับอารมณ์ผู้อื่น (Attwood, 2007, p. 74; เพ็ญแข ลิ้มศิลา, 2540)

ในปัจจุบันมีนักวิจัยหลายท่านได้นำเทคนิคการสอนทักษะทางสังคม มาสอนเด็กออทิสติก ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กให้มีพฤติกรรมทักษะสังคมที่เหมาะสม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เด็กเรียนได้ดีเต็มความสามารถ เป็นที่ยอมรับและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (กุลยา ก่อสุวรรณ และยุวดี วิริยางกูร, 2562; ผดุง อารยะวิญญู และคณะ, 2546) อย่างไรก็ตามการสอนทักษะสังคมที่เหมาะสมนั้น ควรมีลักษณะการสอนอย่างเป็นขั้นตอน มีรูปภาพประกอบ เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติการการใช้ทักษะสังคมตามขั้นตอนที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ (Bender, 2016; Meese, 2011)

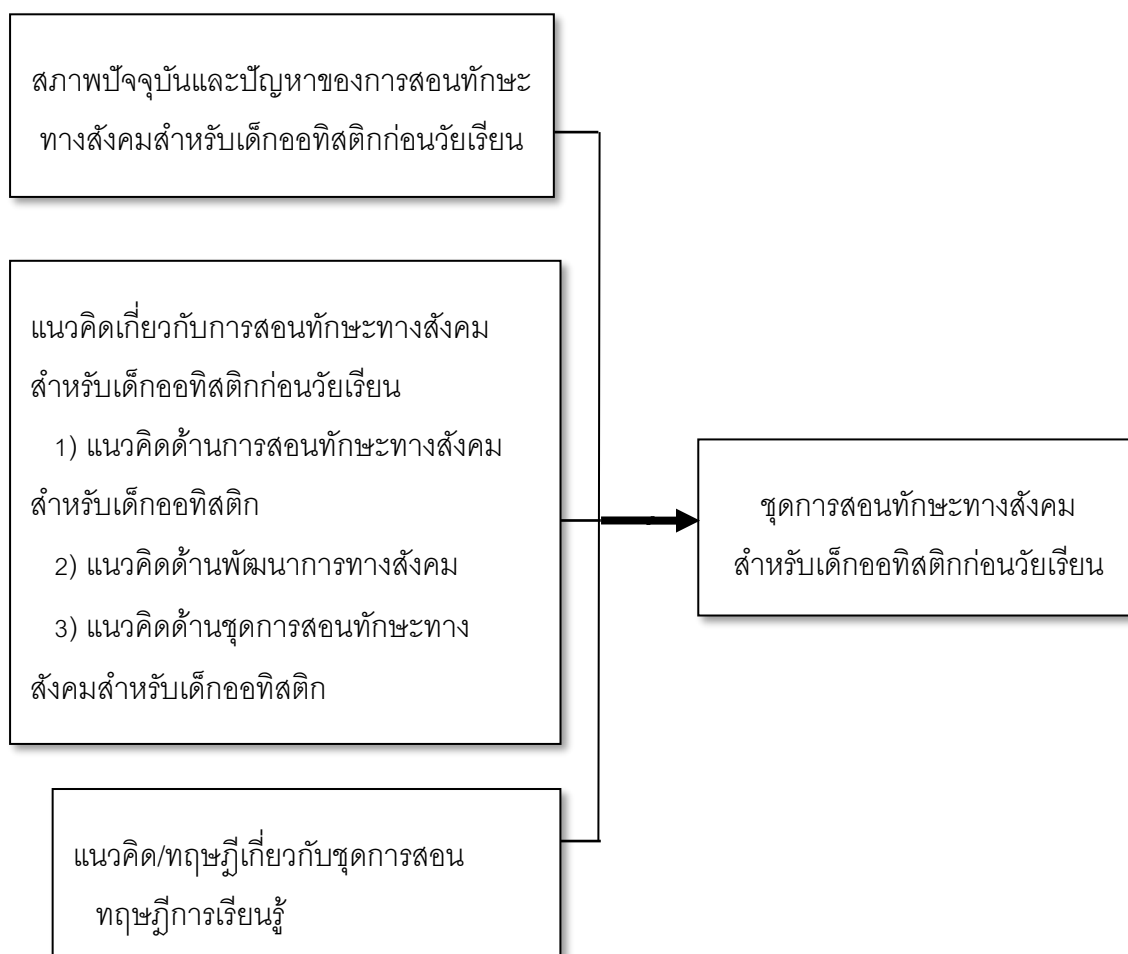
จากเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ซึ่งประกอบด้วย คู่มือครูและผู้ปกครอง สื่อและอุปกรณ์สำหรับการสอน แบบทดสอบหรือแบบสังเกต และการประเมินผล เพื่อที่จะช่วยเหลือและส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งครู ผู้ปกครอง สามารถนำไปใช้เป็นองค์ความรู้และเป็นแนวทางส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กออทิสติกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อพัฒนาชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน และได้ตั้งความมุ่งหมายย่อย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน
2. เพื่อสร้างชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

2. สร้างชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

3. ทดลองใช้และประเมินชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

โดยในแต่ละระยะ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ระยะนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน เพื่อสร้างประเด็นคำถามในขั้นตอนที่ 2

1.1) แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ (Document Research) ที่เกี่ยวข้องกับการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

1.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล

1.3) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน โดยการใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.1) ผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งหมด 10 คน ได้แก่

1. ครูผู้สอน จำนวน 5 คน ได้แก่ ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ ต้องเป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก ก่อนวัยเรียนอย่างน้อย 3 ปี

2. ผู้ปกครอง จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ปกครองที่มีประสบการณ์ในการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ 1) ต้องเป็นผู้ปกครองที่มีประสบการณ์ในการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน 2) ต้องเป็นผู้ปกครองที่เป็นผู้เลี้ยงดูหลักของเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

2.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสนทนากลุ่มในประเด็นที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกี่ยวกับด้านการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างประเด็นคำถามและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสังเคราะห์ข้อความคำถามในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ภายใต้กรอบการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับด้านการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

2. กำหนดโครงสร้างของแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตามโครงสร้างที่กำหนด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ประเด็นและเนื้อหาที่ต้องการจะวัด ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.67 - 1.00

4. นำประเด็นการสนทนากลุ่มไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

5. นำประเด็นการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นคำถาม และพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (IRB) และเมื่อผ่านการรับรองแล้ว จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

2.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายโดยการจัดสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มผู้ปกครองของเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

2. วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวม

2.4) การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 สร้างชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

1.1) ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน จำนวน 2 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างชุดการสอน จำนวน 2 คน

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการทางสังคมของเด็ก จำนวน 2 คน

1.2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. ชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

2. คู่มือการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกของครูและผู้ปกครอง

ขั้นตอนการสร้างชุดการสอนและตรวจสอบคุณภาพ มีดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสังเคราะห์การสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

2. กำหนดโครงสร้างของชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. นำข้อมูลจากระยะที่ 1 สร้าง ชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

4. ออกแบบชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนและคู่มือ

5. ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ด้านการสร้างชุดการสอน และด้านพัฒนาการทางสังคมของเด็ก จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงเชิงเนื้อหา

6. นำชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก ไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และประเมินชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองใช้ชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

1.1) **กลุ่มเป้าหมาย** คือ เด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน โดยใช้การเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ เด็กออทิสติกต้องมีอายุระหว่าง 3-6 ปี และมีภาษา สามารถสื่อสารได้ จำนวน 5 คน

1.2) **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคม โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสังเคราะห์ข้อคำถามในแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็ก

2. กำหนดโครงสร้างของแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างบันทึกการสังเกตพฤติกรรมตามโครงสร้างที่กำหนด

4. ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก ด้านการสร้างชุดการสอน และด้านพัฒนาการทางสังคมของเด็ก จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงเชิงเนื้อหา

5. นำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

1.3) **การเก็บรวบรวมข้อมูล**

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก แล้วบันทึกในแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่สร้างขึ้น โดยจะมีผู้ช่วยนักวิจัยจำนวน 1 คน เป็นคนสังเกตพฤติกรรมของเด็กด้วย เพื่อลดความอคติ โดยการติดตามความก้าวหน้า

1.4) การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคมของเด็ก ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) เช่น การแจกแจงความถี่ และร้อยละ และการติดตามความก้าวหน้า

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน โดยครูผู้สอนและผู้ปกครอง

2.1) **กลุ่มเป้าหมาย** ประกอบด้วย 1) **ครูผู้สอน** จำนวน 3 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดคือ ต้องเป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนทักษะสังคม อย่างน้อย 3 ปี 2) **ผู้ปกครอง** ที่มีประสบการณ์ในการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ 1) ต้องเป็นผู้ปกครองที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนทักษะสังคมของเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน 2) ต้องเป็นผู้ปกครองที่เป็นผู้เลี้ยงดูหลักของเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

2.2) **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ ประเด็นข้อสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวกับชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก ภายใต้กรอบการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน

2. กำหนดโครงสร้างของประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามโครงสร้างที่กำหนด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ด้านการสร้างชุดการสอน และด้านพัฒนาการทางสังคมของเด็ก จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ประเด็นและเนื้อหาที่ต้องการจะวัด ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) 0.67 - 1.00

4. นำประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก ไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

5. นำประเด็นการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นคำถาม และพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (IRB) และเมื่อผ่านการรับรองแล้ว จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

2.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากครูผู้สอนและผู้ปกครอง

2.4) การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันการสอนเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กจะต้องเรียนรู้เป็นอย่างมากในโรงเรียน เนื่องจากเด็กออทิสติกส่วนใหญ่จะมีความบกพร่องทางการสื่อสารและความสัมพันธ์กับผู้อื่น การรับรู้อารมณ์เป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางสังคมที่มีลักษณะเป็นนามธรรมนั้น ในการสอนทักษะทางสังคมเพื่อให้เด็กออทิสติกได้มีความสามารถในการรับรู้อารมณ์โดยใช้เพียงวิธีการพูดและให้ดูตัวแบบอย่างเดียว ไม่สามารถดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้ได้ ดังนั้นการช่วยเหลือที่จะพัฒนาความเข้าใจทางสังคมในเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยต้องเริ่มสอนจากทักษะพื้นฐานทางทักษะทางสังคม เช่น การสบตากับคู่สนทนาอย่างเหมาะสม การใช้ระดับน้ำเสียงในการพูด การรู้จักแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่น การเล่นและการทำงานกับผู้อื่น การรู้จักสนทนากับผู้อื่น การรับรู้และการแสดงอารมณ์ทางสีหน้าอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นต้น

2. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ผู้วิจัยได้สร้างชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ประกอบด้วย

2.1 ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติก ก่อนวัยเรียน จำนวน 3 เล่ม ประกอบด้วย

- หนังสือนิทานสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ดีใจ จำนวน 1 เล่ม
- หนังสือนิทานสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์เสียใจ จำนวน 1 เล่ม
- หนังสือนิทานสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ตกใจ/กลัว จำนวน 1 เล่ม

2.2 คู่มือการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนของครูและผู้ปกครอง จำนวน 1 ชุด

3. ผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้และประเมินชุดการสอนทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ผลการวิจัย พบว่า

เมื่อได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กออทิสติกคนที่ 1 ใช้ เวลา 6 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ ใช้เวลา 8 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจและเสียใจ และใช้เวลา 6 วัน จึงถึงเกณฑ์

60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจและกลัวหรือตกใจ ผลโดยรวมของความสามารถในการรับรู้ถึงอารมณ์ของผู้อื่น เด็กออทิสติกคนที่ 1 ใช้เวลาทั้งหมด 20 วัน ในการรับรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจ และกลัวหรือตกใจจนถึงเกณฑ์ 60 % ตามที่กำหนดไว้

เมื่อได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กออทิสติกคนที่ 2 ใช้เวลา 8 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ ใช้เวลา 8 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้ อารมณ์ดีใจและเสียใจ และใช้เวลา 6 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจและกลัวหรือตกใจ ผลโดยรวมของความสามารถในการรับรู้ถึงอารมณ์ของผู้อื่น เด็กออทิสติกคนที่ 2 ใช้เวลาทั้งหมด 22 วัน ในการรับรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจ และกลัวหรือตกใจจนถึงเกณฑ์ 60 % ตามที่กำหนดไว้

เมื่อได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กออทิสติกคนที่ 3 ใช้เวลา 8 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ ใช้เวลา 10 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจและเสียใจ และใช้เวลา 6 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจและกลัวหรือตกใจ ผลโดยรวมของความสามารถในการรับรู้ถึงอารมณ์ของผู้อื่น เด็กออทิสติกคนที่ 3 ใช้เวลาทั้งหมด 24 วัน ในการรับรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจ และกลัวหรือตกใจจนถึงเกณฑ์ 60 % ตามที่กำหนดไว้

เมื่อได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กออทิสติกคนที่ 4 ใช้เวลา 8 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ ใช้เวลา 6 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้ อารมณ์ดีใจและเสียใจ และใช้เวลา 8 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจและกลัวหรือตกใจ ผลโดยรวมของความสามารถในการรับรู้ถึงอารมณ์ของผู้อื่น เด็กออทิสติกคนที่ 4 ใช้เวลาทั้งหมด 22 วัน ในการรับรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจ และกลัวหรือตกใจจนถึงเกณฑ์ 60 % ตามที่กำหนดไว้

เมื่อได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กออทิสติกคนที่ 5 ใช้เวลา 10 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ ใช้เวลา 8 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้ อารมณ์ดีใจและเสียใจ และใช้เวลา 6 วัน จึงถึงเกณฑ์ 60 % ในการเรียนรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจและกลัวหรือตกใจ ผลโดยรวมของความสามารถในการรับรู้ถึงอารมณ์ของผู้อื่น เด็กออทิสติกคนที่ 5 ใช้เวลาทั้งหมด 24 วัน ในการรับรู้อารมณ์ดีใจ เสียใจ และกลัวหรือตกใจจนถึงเกณฑ์ 60 % ตามที่กำหนดไว้

ผลการประเมินชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติก ก่อนวัยเรียนโดยครูผู้สอนและผู้ปกครอง พบว่า ครูผู้สอนและผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนนั้น สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นได้ดี และครู ผู้ปกครอง สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง

อภิปรายผล

ในที่นี้ผู้วิจัยขออภิปรายผลในประเด็น ผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการรับรู้ทางอารมณ์ของเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนที่ใช้การสอนโดยใช้ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียนสูงขึ้นในระดับคะแนนร้อยละ 60 แสดงว่า การสอนโดยใช้ชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน ประกอบด้วยหนังสือนิทานนั้น เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบหนึ่ง ที่สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติกได้ เพราะการสอนโดยใช้หนังสือนิทานจะช่วยส่งเสริมให้เด็กออทิสติกเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น เนื่องจากภาพวาดที่ใช้ในหนังสือนิทาน มีสีสัน น่าชวนมอง ทำให้เด็กออทิสติกมีความสนใจ ลักษณะท่าทางของการแสดงอารมณ์ของตัวละครในนิทาน ที่เด็กอาจสังเกตได้จากสีหน้า ท่าทางของตัวละคร นอกจากนี้เด็กสามารถเข้าใจถึงภาษาที่ใช้ในนิทาน และความหมายของตัวละครในหนังสือนิทานพยายามจะสื่อสารด้วยจากงานวิจัยหลายๆเล่มได้กล่าวถึงการนำหนังสือนิทานมาใช้เป็นสื่อการสอนที่เป็นในลักษณะรูปธรรม มีรูปภาพเป็นสื่อเร้าให้เด็กเกิดความสนใจโดยการสอนด้วยหนังสือนิทานยังสามารถใช้สอนพฤติกรรมทางสังคมที่ค่อนข้าง ซับซ้อนและจำเป็นต้องการดำรงชีวิต ซึ่งต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เด็กออทิสติกได้ เข้าใจกฎพื้นฐานของสถานการณ์นั้นๆ (ผดุง อารยะวิญญู, 2546, น. 91) สอดคล้องกับ Khalifah Sami Aldughaysh, (2017, p.11 - 12) กล่าวว่า หนังสือนิทานที่มีรูปภาพชัด เข้าใจง่าย สามารถที่จะทำให้เด็กออทิสติกได้เรียนรู้จากรูปภาพ และตัวอักษร รวมทั้งสามารถดึงดูดความสนใจ และทำให้เด็กสนใจรูปภาพ ตัวอักษรในนิทานมากขึ้น รวมทั้งทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่อยากจะอ่านนิทานมากขึ้น (บุญล้อม ดวงวิเศษ, 2550, น. 79)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การจัดที่นั่งของเด็ก การจัดมุมในห้องเรียนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก วิธีการกระตุ้นความสนใจของเด็ก เป็นต้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมในห้องเรียนอาจมีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมทักษะสังคมของเด็ก

2. ครูผู้สอนควรติดตามความก้าวหน้าทักษะสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นของเด็กแต่ละคน และให้เด็กฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

3. ครูผู้สอนควรศึกษาจุดมุ่งหมายของชุดการสอนทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ทางอารมณ์ของผู้อื่นสำหรับเด็กออกทิสติกก่อนวัยเรียน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลให้เข้าใจ เพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก ที่ได้รับการสอนโดยหนังสือนิทานแบบภาพเคลื่อนไหวหรือมัลติมีเดียอาจช่วยให้เด็กออทิสติกมีความเข้าใจรับรู้อารมณ์ได้มากขึ้น

2. ควรศึกษาการพัฒนาโปรแกรมด้านทักษะสังคมด้านอื่นๆ เช่น การทำงานร่วมกันกับผู้อื่น การแบ่งปัน เป็นต้น

3. ควรศึกษาความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติกที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอื่นๆ โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

บรรณานุกรม

กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). การสอนเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

กุลยา ก่อสุวรรณ, และ ยุวดี วิริยางกูร. (2562). เด็กออทิสติก...สอนไม่ยาก หากเข้าใจ. เชียงใหม่: ลีโอมี่เดียตีไซน์.

บุญล้อม ดวงวิเศษ. (2550). การศึกษาความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก ที่ได้รับการสอนโดยหนังสือการ์ตูน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุรินทร์ นิติธรรมมานุสรณ์. (2562). การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกโดยการใช้เกมกระดาน ร่วมกับการชี้แนะ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผดุง อารยะวิญญู. (2546). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พีเออาร์แอนด์พรินต์ติ้ง.

ผดุง อารยะวิญญู และคณะ. (2546). วิธีสอนเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพ็ญแข ลิมศิลา. (2540). การวินิจฉัยโรค-ออทิสซึม. สมุทรปราการ: ช.แสงงา การพิมพ์.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2543). จิตวิทยาเด็กพิเศษ แนวคิดสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Attwood, T. (2007). *The Complete Guide to Asperger's Syndrome*. London: Jessica Kingsley Publisher.

Bender, William N. (2016). *Teaching Student with Mild Disabilities*. Massachusetts: Allyn & Bacon.

Khalifah Sami Aldughaysh. (2017). *The Efficacy of Digital Comic Strip Conversations to Teach Empathetic Responding to Children with Autism*. Master of Science in Education in Special Education: Missouri State University.

Messe, Ruth Lyn. (2011). *Teaching Learners with Mild Disabilities: Integrating Research and Practice*. 2nd ed. California: Wadsworth.